

Рационално използване на лични предпазни средства (ЛПС) срещу заболяване от корона вирус (COVID-19)

Временни препоръки
10.03.2020 г.

Увод

Този документ обобщава препоръките на СЗО за рационално използване на лични предпазни средства (ЛПС) в здравеопазването и обществото, както и по време на обработка на товари; в този контекст, ЛПС включват ръкавици, медицински маски, очила или щит за лице и престилки, както и ЛПС за специфични процедури - респиратори (т.е. N95 или FFP2 стандарт или еквивалент) и непромокаеми престилки. Той е предназначен за тези, които участват в разпространението и управлението на ЛПС, както и публичните здравни органи и лица в областта на здравеопазването и обществеността и предоставя информация за най-подходящо използване на ЛПС.

СЗО ще продължи да актуализира тези препоръки, когато се появи нова информация.

Превантивни мерки за срещу заболяване от COVID-19

Превантивните мерки срещу заболяване COVID-19 са основани на наличните доказателства, че вирусът COVID-19 се предава между хората чрез близък контакт и капчици, а не чрез въздуха. Хората, които са най-изложени на риск от инфекция, са тези, които са в близък контакт с пациент COVID-19 или се грижат за пациенти с COVID-19.

Превантивните и смекчаващи мерки са ключови. Най-ефективните превантивни мерки в обществото включват:

- често хигиенизиране на ръцете с дезинфектант на алкохолна основа, даже и когато ръцете ви не са видимо мръсни, или със сапун и вода, ако ръцете са мръсни;
- избягвайте да докосвате очите, носа и устата;
- практикуване на дихателна хигиена чрез кашляне или кихане в сгънат лакът или кърпичка за еднократна употреба и след това незабавно изхвърляне на кърпичката;
- носене на медицинска маска, ако имате респираторни симптоми и хигиенизиране незабавно на ръцете след изхвърляне на маската;
- поддържане на разстояние минимум 1 метър от хора с респираторни симптоми.

Необходими са допълнителни предпазни мерки за здравните работници, за да се защитят от заразяване и да се предотврати разпространението на вируса в здравните заведения. Предпазните мерки, които трябва да се прилагат от здравните работници, които се грижат за пациенти с COVID-19, включват използване на ЛПС по подходящ начин; правилно подбрани ЛПС и обучение за това как да ги поставят, свалят и изхвърлят.

ЛПС са само една ефективна мярка в рамките на пакет от административни, екологични и инженерни мерки, както е описано в препоръките на СЗО за профилактика и контрол на остри респираторни инфекции, склонни към епидемия и пандемия в здравеопазването. Обобщените мерки са :

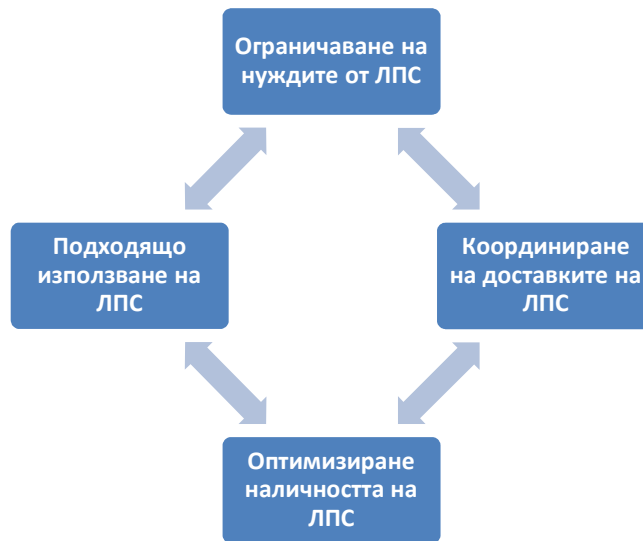
- **Административните мерки** включват осигуряване на ресурси за предотвратяване и контрол на инфекциите, като подходяща инфраструктура, разработване на ясни политики за предотвратяване и контрол на инфекциите, улеснен достъп до лабораторни тестове, подходящи триаж и настаняване на пациенти, адекватно съотношение между персонала и пациентите и обучение на персонала.
- **Екологичните и инженерни мерки** имат за цел да намалят разпространението на патогени и замърсяването на повърхности и предмети. Те включват осигуряване на достатъчно пространство, което да позволява поддържането на социално разстояние от най-малко 1 м между пациентите и между пациентите и здравните работници и осигуряване на добре вентилирани изолационни помещения за пациенти със съмнение или потвърден COVID-19.

COVID-19 е респираторна болест, която е различна от болестта, причинена от вируса Ебола, която се предава чрез заразени телесни течности. Поради тези различия в предаването, изискванията за ЛПС за COVID-19 са различни от тези за Ебола. По-специално, цялостното защитно облекло, необходимо при лечение на пациенти с Ебола, не е необходимо при лечението на пациенти с COVID-19.

Наблюдава се недостиг на ЛПС в световен мащаб. Настоящият световен запас от ЛПС е недостатъчен, особено по отношение на медицински маски и респиратори; скоро се очаква и недостатъчно предлагане на престилки и очила. Нарастването на глобалното търсене, обусловено не само от броя на случаите на COVID-19, но и от дезинформация, купуване поради паника и складиране, ще доведе до по-нататъшен недостиг на ЛПС в световен мащаб. Капацитетът за разширяване на производството на ЛПС е ограничен и настоящото търсене на респиратори и маски не може да бъде удовлетворено, особено ако продължи широкото неподходящо използване на ЛПС.

Препоръки за оптимизиране на наличността на ЛПС

С оглед на глобалния недостиг на ЛПС следните стратегии могат да улеснят оптималната им наличност (вж. Фигура 1).

Фигура 1. Стратегии за избор

1. Ограничаване на нуждата от ЛПС

Ограничаването на нуждата от ЛПС, при защита здравните работници и други лица от експозиция на COVID-19 в здравни заведения, може да бъде постигнато чрез следните интервенции:

- Обмислете използването на телемедицината за диагностика и консултации на случаи със съмнение за COVID-19, за да се минимизира необходимостта тези лица да посещават здравни заведения.
- Използвайте физически бариери, за да намалите експозицията на вируса COVID-19, като например стъклени или пластмасови прозорци. Този подход може да бъде приложен на места в лечебното заведение, където пациентите постъпват, като триажни зони, регистратура в отделения за спешна помощ или прозорец на аптека, където се получават лекарства.
- Ограничете влизането на здравни работници в стаи, където са настанени заразени с COVID-19 пациенти, ако не са пряко ангажирани с грижите за тях. Помислете за групиране на дейностите, за да сведете до минимум броя на влизанията в стаята (напр. проверете състоянието на пациентите по време на приемане на лекарства или предоставяне на храна на болните от здравни работници, докато извършват други грижи) и планирайте кои дейности ще се извършват до леглото на заразения.

В идеалния случай не трябва да бъдат допускани посетители, но ако това не е възможно, ограничете броя на посетителите до помещения, в които се изолират пациенти, заразени с COVID-19; ограничете времето, което посетителите могат да прекарат в тези помещения; и предоставете ясни инструкции как да поставят и премахват ЛПС, да хигиенизират ръцете си, така че да се избягва самозаразяване.

2. Осигуряване на рационално и подходящо използване на ЛПС

ЛПС трябва да се използват въз основа на риска от експозицията (например според вида активност) и динамиката на предаване на патогена (например контакт, капчица или аерозол). Прекомерната употреба на ЛПС ще повлияе допълнително върху недостига на доставки. Спазването на следните препоръки ще осигури рационално използване на ЛПС:

- Видът на ЛПС, използван при грижи за пациенти с COVID-19, ще варира в зависимост от мястото и характеристики на помещенията в здравното заведение, вида на персонала и дейността (Таблица 1).
- Медицинските работници, участващи в пряката грижа за пациентите, трябва да използват следните ЛПС: престилки, ръкавици, медицинска маска и защита на очите (очила или щит за лице).
- При процедури, които генерират аерозоли (например трахеална интубация, неинвазивна вентилация, трахеостомия, кардиопулмонална реанимация, ръчна вентилация преди интубация, бронхоскопия) здравните работници трябва да използват респиратори, защита на очите, ръкавици и непромокаеми престилки¹.
- Респиратори (напр. N95, FFP2 или еквивалентен стандарт) могат да се използват продължително време въз основа опита от предишни ситуации, заплашващи общественото здраве, когато има недостиг на ЛПС³. Това се отнася за носене на един и същ респиратор, докато се полагат грижи за множество пациенти, които имат една и съща диагноза, без той да се отстранява, и доказателствата сочат, че респираторите поддържат защитата си, когато се използват за продължителни периоди. Въпреки това използването на един респиратор за повече от 4 часа може да доведе до дискомфорт и трябва да се избягва.⁴⁻⁶
- Сред широката общественост се смята, че хората с респираторни симптоми или тези, които се грижат за пациенти с COVID-19 у дома, трябва да използват медицински маски. За допълнителна информация вижте: Домашни грижи за пациенти с COVID-19 с леки симптоми и управление на контактите им⁷.
- За лица без симптоми носенето на маска от всякакъв тип не се препоръчва. Носенето на медицински маски, когато те не са нужни, води до ненужни разходи и създава невярно чувство за сигурност, което може да доведе до пренебрегване на други основни превантивни мерки. За допълнителна информация вижте: Съвети за използването на маски в общността по време на грижи в домашни условия и в контекста на COVID-19⁸.

3. Координиране на механизмите за управление на доставките на ЛПС.

Управлението на ЛПС трябва да се координира чрез основни национални и международни механизми за управление на веригата за доставки, които включват, но не се ограничават до:

- Използване на прогнози за ЛПС, основани на рационални модели за количествено определяне, за да се гарантира рационализирането на заявените доставки;
- Мониторинг и контрол на заявки за ЛПС от страните и големи клиенти;
- Насърчаване на централизиран подход за управление на заявките, за да се избегне дублирането на стоки и да се гарантира стриктно спазване на основните правила за управление на наличностите, за да се ограничи разхищаването, презапасаването и нарушаването на доставките;
- Цялостен мониторинг на разпределението на ЛПС;
- Мониторинг и контрол на разпространението на ЛПС от магазините за медицински изделия.

Транспорт на товари от засегнатите страни

Рационалната употреба и разпространение на ЛПС при обработка на товари от и до страни, засегнати от огнище на COVID-19, включва следните препоръки.

- Не се препоръчва носенето на маска от всякакъв тип при работа с товари от засегнатата държава.
- Не се изискват ръкавици, освен ако не е необходима защита от механични опасности, например при манипулиране на груби повърхности.
- Важното е, че използването на ръкавици не замества необходимостта от подходяща хигиена на ръцете, която трябва да се извършва често, както е описано по-горе. При дезинфекция на консумативи или палети не се изискват допълнителни ЛПС освен обичайните.
- Към днешна дата няма епидемиологична информация, която да предполага, че контактът със стоки или продукти, превозвани от страни, засегнати от огнището на COVID-19, е източник на болестта COVID-19 при хората. СЗО ще продължи да следи отблизо развитието на епидемията от COVID-19 и ще актуализира препоръките при необходимост.

Таблица 1. Препоръчителни лични ЛПС по време на избухването на огнище на COVID-19 според мястото, персонала и вида дейност^a

1. Здравни заведения

Място	Лица	Дейност	ЛПС
Болнични заведения			

Болнични стаи	Здравни работници	Пряка грижа за пациенти с COVID-19	Хирургическа маска Престилка Ръкавици Защита на очите /очила или лицев щит/
		Процедури, генериращи аерозоли при грижа за пациенти с COVID-19	Респиратори със стандарт еквивалентен на N95 или FFP2 Престилка Ръкавици Защита на очите /очила или лицев щит/ Непромокаема престилка
	Санитари	Влизане в и почистване на стая с пациенти с COVID-19	Хирургическа маска Престилка Дебели плътни ръкавици Защита на очите (при риск от изпръскване с биологичен материал или химикали) Ботуши или затворени работни обувки
	Посетители ^b	Влизане в стая с пациенти с COVID-19	Хирургическа маска Престилка Ръкавици
Други места на преминаване на пациенти (отделения, коридори)	Всички работещи, включително здравни работници	Всяка дейност, която не включва грижа за пациенти с COVID-19	Няма нужда от ЛПС
Триаж	Здравни работници	Предварителен преглед на пациенти ^c	Спазвайте разстояние от поне 1 метър Хирургическа маска
	Пациенти с респираторни оплаквания	Всички	Спазвайте разстояние от поне 1 метър Предоставете хирургическа маска при възможност
	Пациенти без респираторни оплаквания	Всички	Няма нужда от ЛПС
Лаборатории	Лаборанти	Обработка на назофарингиални проби	Хирургическа маска Престилка Ръкавици Защита на очите /очила или лицев щит/
Административен блок	Администрация, включително здравни работници	Административна дейност, която не налага контакт с	Няма нужда от ЛПС

		пациенти с COVID-19	
Амбулатория			
Консултативен кабинет	Здравни работници	Преглед на пациенти с респираторни симптоми	Хирургическа маска Престилка Ръкавици Защита на очите
		Преглед на пациенти без респираторни симптоми	ЛПС съгласно стандартните предпазни мерки и оценката на риска
	Пациенти с респираторни оплаквания	Всички	Предоставете хирургическа маска при възможност
	Пациенти без респираторни оплаквания	Всички	Няма нужда от ЛПС
	Санитари	Почистване след и между прегледи на пациенти с респираторни симптоми	Хирургическа маска Престилка Дебели плътни ръкавици Защита на очите (при риск от изпръскване с биологичен материал или химикали) Ботуши или затворени работни обувки
Чакалня	Пациенти с респираторни оплаквания	Всички	Предоставете хирургическа маска при възможност. Незабавно пренасочете пациента към изолационна стая или друго отделено помещение, или го отделете от други чакащи пациенти на разстояние поне от 1 метър.
	Пациенти без респираторни оплаквания	Всички	Няма нужда от ЛПС
Административен блок	Администрация, включително здравни работници	Административна дейност	Няма нужда от ЛПС
Триаж	Здравни работници	Предварителен преглед на пациенти	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Хирургическа маска
	Пациенти с респираторни оплаквания	Всички	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Предоставете

			хирургическа маска при възможност
	Пациенти без респираторни оплаквания	Всички	Няма нужда от ЛПС

2. Общество

Място	Лица	Дейности	ЛПС
Дом	Пациенти с респираторни оплаквания	Всички	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Предоставете хирургическа маска, ако се понася от пациента, с изключение по време на съня
	Обслужващи пациента	При влизане в стаята на болния, но без пряк контакт и полагане на грижи	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Хирургическа маска
		При полагане на преки грижи за COVID-19 пациент, включително тоалет, изхвърляне на отпадъци и др.	Хирургическа маска Престилка (при възможност за изпръскване) Ръкавици
	Здравни работници	Предоставяне на грижи за COVID-19 пациент в домашна обстановка	Хирургическа маска Престилка Ръкавици Защита на очите
Публични пространства (магазини, аптеки, транспорт и др)	Индивиди без респираторни оплаквания	Всички	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Няма нужда от ЛПС

3. Входни точки

Място	Лица	Дейности	ЛПС
Административна зона	Всички работещи	Всички дейности	Не са необходими ЛПС
Зона за скрининг	Работещи	Първичен скрининг (измерване на температура) без пряк контакт	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Хирургическа маска
	Работещи	Вторичен скрининг (интервю за симптоми при пътували лица с температура или маршрут на	Хирургическа маска Ръкавици

		пътуванията)	
	Хигиенисти	Почистване на зони, където преминават лица с температура	Хирургическа маска Престилка Дебели плътни ръкавици Защита на очите (при риск от изпръскване с биологичен материал или химикали) Ботуши или затворени работни обувки
Временни изолационни зони	Работещи	Влизаци в изолационната зона, но без пряк контакт с пътника	Спазвайте разстояние от поне 1 метър Хирургическа маска Ръкавици
	Работещи, здравни работници	Осигуряване транспортиране на пътника от изолационната зона до здравно заведение	Хирургическа маска Престилка Ръкавици Защита на очите
	Хигиенисти	Почистване на изолационната зона	Хирургическа маска Престилка Дебели плътни ръкавици Защита на очите (при риск от изпръскване с биологичен материал или химикали) Ботуши или затворени работни обувки
Линейки или транспортни средства	Здравни работници	Транспортиране на лица със съмнение за COVID-19 към болнично заведение	Хирургическа маска Престилка Ръкавици Защита на очите
	Шофьор	Само шофиране, ако шофьорската кабина е отделена и шофьорът няма контакт с транспортираното лице със съмнение за COVID-19	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Няма нужда от ЛПС
		Шофьорът подпомага натоварване/сваляне на лице със съмнение за COVID-19	Хирургическа маска Престилка Ръкавици Защита на очите
		Без пряк контакт с транспортираното лице със съмнение за COVID-19, но шофьорската кабина	Хирургическа маска

		не е отделена	
	Лице със съмнение за COVID-19	Транспорт до здравно заведение	Хирургическа маска
	Хигиенисти	Почистване след транспортиране на или между транспортирано лице със съмнение за COVID-19	Хирургическа маска Престилка Дебели плътни ръкавици Защита на очите (при риск от изпръскване с биологичен материал или химикали) Ботуши или затворени работни обувки

4. Специални препоръки за екипи за бързо реагиране, подпомагащи налагане на предпазните мерки за общественото здраве

Място	Лица	Дейности	ЛПС
Навсякъде	Екипи за бързо реагиране	Интервю на лица със съмнение за или потвърден случай на COVID-19 и техните контакти	Няма нужда от ЛПС при дистанционно провеждане на интервютата. Препоръчва се дистанционна работа.
		Интервю лице в лице с лица със съмнение за или потвърден случай на COVID-19	Интервютата да се провеждат извън дома или на открито, като се спазва разстояние от поне 1 метър. Хирургическа маска Интервюираните лица да носят хирургически маски.
		Интервю лице в лице с асимптомни лица с COVID-19	Спазвайте разстояние от поне 1 метър. Хирургическа маска Ако се налага провеждане на интервю в дома, проверете температурата на лицето от разстояние и не докосвайте нищо в дома.

^a В допълнение към използването на подходящи ЛПС, винаги трябва да се хигиенизират често ръцете и да се поддържа дихателна хигиена. ЛПС трябва да се изхвърлят в подходящ контейнер за отпадъци след употреба, а измиване/дезинфекция на ръцете трябва да се извършва преди поставяне и след премахване на ЛПС.

^b Броят на посетителите трябва да бъде ограничен. Ако се налага посетители да влязат в стая на пациент с COVID-19, трябва да им бъдат предоставени ясни инструкции как да поставят и премахнат ЛПС и за

хигиенизиране на ръцете преди поставяне и след премахване на ЛПС; това трябва да се контролира от медицински работник.

^c Тази категория включва използването на термометри без допир, термични камери за изображения и ограничено наблюдение и снемане на данни, като същевременно се поддържа разстояние най-малко от 1 метър.

^d Всички членове на екипа за бързо реагиране трябва да бъдат обучени да хигиенизират ръцете си и как да поставят и премахват ЛПС, за да се избегне самозаразяване. За спецификации на ЛПС вижте списъците със стоки за широка употреба на СЗО.

Използвана литература

1. Infection prevention and control of epidemic-and pandemic-prone acute respiratory infections in health care. Geneva: World Health Organization; 2014 (accessed 27 February 2020)
2. Telemedicine: opportunities and developments in Member States: report on the second global survey on eHealth. Geneva: World Health Organization; 2009 (Global Observatory for eHealth Series, 2 (accessed 27 February 2020).
3. Beckman S, Materna B, Goldmacher S, Zipprich J, D'Alessandro M, Novak D, et al. Evaluation of respiratory protection programs and practices in California hospitals during the 2009-2010 H1N1 influenza pandemic. *Am J Infect Control.* 2013;41(11):1024-31. doi:10.1016/j.ajic.2013.05.006
4. Janssen L, Zhuang Z, Shaffer R. Criteria for the collection of useful respirator performance data in the workplace. *J Occup Environ Hyg.* 2014;11(4):218–26. doi:10.1080/15459624.2013.852282
5. Janssen LL, Nelson TJ, Cuta KT. Workplace protection factors for an N95 filtering facepiece respirator. *J Occup Environ Hyg.* 2007;4(9):698–707. doi:10.1080/15459620701517764.
6. Radonovich LJ Jr, Cheng J, Shenal BV, Hodgson M, Bender BS. Respirator tolerance in health care workers. *JAMA.* 2009;301(1):36–8. doi:10.1001/jama.2008.894.
7. Home care for patients with COVID-19 presenting with mild symptoms and management of their contacts: interim guidance. Geneva: World Health Organization; 2020 (accessed 27 February 2019).
8. Advice on the use of masks in the community, during home care, and in health care settings in the context of COVID-19: interim guidance (accessed 27 February 2020).

СЗО продължава да следи ситуацията и при промени препоръките ще бъдат актуализирани. В противен случай тези временни препоръки изтичат 2 години след публикуване на документа.